

Evidentierea trasaturilor unei comedii studiate - Prezentarea structurii textului dramatic, a limbajului dramatic si a expresivitatii textului dramatic O scrisoare pierduta - I.L. Caragiale

Citatul criticului Adrian Marino surprinde, intr-adevar elementele definitorii ale textului dramatic, in particular ale comediei, prin tipizarea, esentializarea personajelor acestei opere literare, ceea ce determina valoarea ei mereu actuala.

Ion Luca Caragiale, unul dintre cei patru mari clasici ai literaturii romane, autor al volumului Momente si schite, precum si a numeroase nuvele, fie ca sunt fantastice {La hanul lui Manjoala}, psihologice (Kir Ianulea, O facie de Paste) sau realiste {Doua loturi}, ramane formatorul opiniei dramatice.

Comediile sale (O scrisoare pierduta, Conu Leunida fata cu reactiunea, D'ale carnavalului, O noapte furtunoasa), inlatura prejudecata conform careia comedia era un gen literar facil, destinat divertismentului naiv. Prima dintre acestea reprezinta capodopera dramaturgului, reunind toate trasaturile esentiale ale acestei specii literare: prezentarea unor personaje schematizate, inferioare din punct de vedere moral, intelectual, social, rolul de amuzament prin diferite forme ale comicului, finalul fericit.

Un prim argument care justifica observatiile criticului Adrian Marino, de la care porneste acest demers vizand actualitatea operei, este tema acesteia. Fiind o comedie de moravuri, opera are ca tema prezentarea vietii politice a capitalei unui judet de munte, in preajma alegerilor. De asemenea, ea poate fi considerata si o comedie de caractere prin multitudinea tipurilor umane ilustrate, o comedie politica prin surprinderea reactiilor personajelor aflate in situatii-limita, sau o comedie sentimentala din perspectiva cuplului Zoe-Tipatescu. Titlul sugereaza pe de o parte intriga textului: pierderea unei scrisori compromitatoare pentru inalta societate dintr-un oras de munte; pe de alta parte, prin articolul nehotarat din titlu, se exprima faptul ca santajul politic prin instrumente precum documentele intime este un morav des intalnit in epoca, scrisoarea pierduta de Zoe fiind doar una dintre multele de acest tip ratacite atunci.

In al doilea rand, actiunea piesei este delimitata de indici spatio-temporali cu valoare de generalitate: "Capitala unui judet de munte, in zilele noastre", semn ca moravurile ilustrate sunt valabile oriunde si oricand, ca in comedia clasica. Textul este structurat in 4 acte, delimitate in scene: primele doua acte au ca fundal salonul lui Tipatescu, Actul al III-lea este plasat in decorul primariei, iar Actul al IV-lea in gradina lui Trahanache.

Un alt element esential al textului dramatic este conflictul, ce consta in confruntarea dintre doua sau mai multe personaje care au interese sau mentalitati diferite asupra unei realitati. Piesa asaza in prim-plan doua conflicte. Primul, principal, opune cele doua partide politice care isi disputa

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

postul de deputat (partidul aflat la putere, alcatuit din Tipatescu, Trahanache, Il propune pentru acest post pe Farfuridi, iar partidul din opozitie pe Catavencu, sustinut de Ionescu, Popescu.) Conflictul secundar se produce in sanul partidului aflat la putere si este generat de temerile de tradare din partea prefectului ale lui Farfuridi si Branzovenescu.

Meritul lui Caragiale in constructia conflictului si a subiectului dramatic consta in faptul ca a eliminat finalul previzibil si schematic, rezolvand conflictul in mod neasteptat, printr-o solutie de compromis (sosirea lui Agamita Dandanache). Astfel de interese si situatii-limita generalizate, tipizate, invariabile creeaza contexte pentru evidentierea unor trasaturi schematice ale personajelor, reprezentand inca un argument in sustinerea afirmatiilor lui Adrian Marino.

Astfel, personajele au rol esential, pentru ca prin ele sunt evocate tipuri si moravuri contemporane. Ele au trasaturi standardizate, fiind reduse la scheme morale, abstracte, cu functie comica.

Prin faptul ca nu evolueaza, la nivel psihologic, ca sunt dominate de o trasatura de caracter, ca nu si modifica statutul, ele ar putea fi considerate personaje plate. Personajele comediei ilustreaza asadar, tipuri umane, inventariate de criticul Pompiliu Constantinescu: Zoe-adulterina cocheta, Trahanache-Incornoratul ticait, Catavencu-demagogul, Pristanda-functionarul slugarnic, Dandanache-decrepitul, Farfuridi si Branzovenescu-prostul fudul, Tipatescu-amorezul donjuan. Toti acestia ilustreaza, in plus si tipul politicianului corupt, demagog.

Totusi, meritul lui Caragiale este ca personajele sale au complexitate psihologica, se individualizeaza prin atitudine, nume, limbaj. Astfel, Zoe este femeia cocheta, dar si voluntara, Trahanache reprezinta ticaitul Inselat, Insa toate faptele sale dezvaluie resursele abilitatii lui, spiritul sau diplomatic, subordonat unui singur scop: mentinerea unui anumit statut social si politic.

Aceste personaje sunt prezentate cu ajutorul mijloacelor traditionale de caracterizare (directa si indirecta), dar si prin folosirea resurselor comicului, categorie estetica ce rezulta din contrastul dintre aparenta si esenta, dintre ceea ce cred personajele despre sine si ceea ce sunt in realitate. Comicul de caracter este cel mai important in piesa, fiind evidentiat prin caracteristicile definatorii ale fiecarui tip de personaj. De asemenea, comicul de moravuri reiese din satirizarea unor defecte ale societatii : adulterul, minciuna, demagogia, coruptia, santajul, tradarea in prietenie. Comicul de situatie apare prin crearea unor circumstante ridicole care evidentiaza decaderea morala sau intelectuala a personajelor: triumghiul conjugal, cuplul Farfuridi-Branzovenescu, intrarile si iesirile Cetateanului Turmentat, evolutia inversa si motivul pacalitorului pacalit (Catavencu), echivocul (Trahanache).

Resurse expresive genereaza si comicul de nume, care nu sunt alese Intamplator, ci ilustreaza o trasatura dominanta a personajelor. De pilda, Pristanda este numele unui joc moldovenesc in care se bate pasul la stanga si la dreapta, in functie de indicatiile unui conducator de joc, ceea ce sugereaza cameleonismul si slugarnicia personajului. Trahanache, derivat de la substantivul trahana (coca moale), sugereaza caracterul usor manipulabil al "prezidentului". Farfuridi si Branzovenescu inspira rasul prin numele cu rezonante culinare, iar Catavencu, derivat de la cata,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

tradeaza o persoana care vorbeste mult si repede. Comicul de intentie tradeaza atitudinea satirica a autorului. De pilda, In "lista cu persoane" de la Inceputul textului, Zoe este prezentata ca "sotia celui de sus" - modalitate de satirizare a abuzului de putere al personajului feminin.

Comicul de limbaj este un prilej pentru autor de a satiriza incultura personajelor sale, care deformeaza neologismele ("famelie", "bampir"), confunda sensul unor cuvinte-etimologia populara ("renumeratie", "honeste bibere"), construiesc enunturi lipsite de sens ("Intr-o sotietate fara printipuri, care va sa zica ca nu le are"), pline de clisee, truisme ("un popor care nu merge Inainte sta pe loc"), cu contradictii In termeni ("lupte seculare care au durat vreo 30 de ani"). Farfuridi este un personaj In cazul caruia limbajul este definitiv pentru ilustrarea tipului prostului solemn, el fiind conceput ca o suma de automatisme. Astfel, ocupatiile cotidiene sunt riguros cronometrate, dand impresia stabilitatii, daca n-ar aparea paradoxul: "Am, n-am clienti acasa, la unsprezece, trecute fix, ma-ntorc din targ". In discursul electoral, deprinderea de a invoca date si nume ale trecutului, mostenita de la pasoptisti, li adauga o trasatura de epigonism caricatural, iar respectarea stricta a uzantelor limbajului oratoric' determina anticiparea succesiunii elementelor de catre auditoriu: "eu gandesc ca nu ar fi rau sa sarim la 48..., mai bine la 64...".

Convingerea grava a personajului ca participa la evenimente istorice determina o functionare mecanica a limbajului sau, care li sugereaza reductia intelectuala. La toate acestea, se adauga contradictii In termeni, tautologii: "cand zicem 64, zicem plebicast, cand zicem plebicast, zicem 64" si constructii pleonastice: "un popor care nu merge Inainte, sta pe loc".

Un alt personaj la care limbajul devine o sursa a expresivitatii este Pristanda. Caracterul pur mecanic al replicilor sale aprobative este evidentiat Inca de la Inceput, personajul fiind incapabil de a fi convingator: "caraghioz! ...Curat caraghioz!...bampir! Curat bampir!...Sa iertati, coane Fanica, ca-ntreb: bampir...ce-i aia bampir?". Prin urmare, desi accepta fara rezerve concluzia sefului, el nu cunoste sensul acesteia. Prin analogie, exclamatia "Curat plastograf!" se produce Intr-un moment, cand, Intors In scena dupa o lunga absenta, Pristanda nici nu stie despre ce era vorba.

El foloseste frecvent termeni populari, regionalisme ("scot, vaz, auz"), pe care le Imbina cu forme ale limbajului vremii, frantuzisme, de pilda: ("pardon", "onorabilul"). Utilizeaza, de asemenea, forme care Il caracterizeaza pe el si categoria din care face parte, cum ar fi diminutivul modestiei, "minutel", care nu exprima atat durata scurta a momentului, cat mai ales mica libertate pe care, trebuie sa recunoasca, si-a Ingaduit-o. Sintagma "ce-mi da prin gand, ideea...?" si cliseul "coane Fanica" tradeaza vorbirea tipica a functionarului servil si umil, semidoct, neinstruct. De altfel, majoritatea personajelor comediei au ticuri verbale, ceea ce sugereaza limitarea acestora. Formula lui Trahanache "Aveti putintica rabdare" fixeaza omul cu moderatia varstei, cu linistea si Intelepiciunea lui sumara, iar ticul lui Farfuridi "Dati-mi voie!" exprima nevoia permanenta de a i se acorda atentie. De asemenea, cliseul lui Pristanda "curat!" sau al Cetateanului Turmentat "eu cu cine votez?" sugereaza gandirea mecanica, repetitiva, plata a acestora.

In plus, ca elemente de constructie a textului dramatic, principalul mod de expunere este dialogul, prin care personajele Isi dezvaluie intentiile, opiniile, dar monologul (In discursurile electorale) si

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

---

aparte-ul (interventiile lui Pristanda) completeaza functiile acestuia, realizandu-se astfel atat caracterizarea personajelor, cat si prezentarea evolutiei actiunii.

Prin urmare, O scrisoare pierduta reprezinta o opera complexa, o frantura din complexitatea vietii sociale si politice a societatii urbane romanesti din a doua jumatate a secolului al XIX-lea, care-si pastreaza actualitatea tocmai prin evocarea unor tipuri si moravuri mereu contemporane.